

SLOVENE.

Političen list za slovenski národ.

Po pošti prejeman velja: Za celo leto predplačan 15 gld., za pol leta 8 gld., za četrt leta 4 gld., za en mesec 1 gld. 40 kr.
V administraciji prejeman velja: Za celo leto 12 gld., za pol leta 6 gld., za četrt leta 3 gld., za en mesec 1 gld. V Ljubljani na dom pošiljan velja 1 gld. 20 kr. več na leto.
Posamezne številke veljajo 7 kr.
Naročnino prejema opravništvo (administracija) in ekspedicija, Semeniške ulice št. 2.

Naznanila (inserati) se sprejemajo in velja trisopna petit-vrsta: 8 kr., če se tiska enkrat; 12 kr., če se tiska dvakrat; 15 kr., če se tiska trikrat. Pri večkratnem tiskanju se cena primerno zmanjša.

Rokopisi se ne vračajo, nefrankovana pisma se ne sprejemajo.

Vredništvo je v Semeniških ulicah h. št. 2.

Izhaja vsak dan, izveniš nedelje in praznike, ob 1/6. uri popoldne.

Štev. 60.

V Ljubljani, v torek 15. marca 1887.

Letnik XV.

Jacta est alea!

Za ministra bogočastja in nauka dr. Gautscha pl. Frankenthurn-a nastopili so resni dnevi. Odkar mu je budgetni odsek pretečeni petek 10.000 gld. prečrtal, s kterimi je dr. pl. Gautsch nameraval zaradi preobilnega posla novega sekcijkega načelnika v svojem ministerstvu nastaviti, moral se bode g. minister odločiti, da se svojim dozdanjim načelom ali naravnost odreče, ali pa komu drugemu iz svojega stola umakne, ki bi srečnejši utegnil biti, kakor on, da bi vendar vsi narodi enkrat v mnogojezični Avstriji do že tolikanj zaželene ravnopravnosti pod miroljubnim ministerstvom grofa Taaffeja prišli.

Naj se ta odklonitev budgetnega odseka s 13 glasovi proti 11 že smatra tako ali onako, tajiti se vendar-le ne dá in ne more, da je skupna desnica s tem korakom ministru bogočastja in nauka, (kterega je že nekaj časa sèm po strani gledala, ko mu je liberalna levica s svojimi židovskimi listi vedno slavo prepevala) trd oreh vrgla nasproti, kterega bode moral zdrobiti ali pa odstopiti.

Res je, da stvar s tem še ni končana, ker je mogoče, da se bode za svojega tovariša v zbornici poslancev potegnilo skupno ministerstvo. Tù se bode pa pokazalo, je li dr. pl. Gautsch, zahtevajoč nastavljenje svojega novega sekcijkega načelnika, samovoljno postopal ali v sporazumljenju svojih drugih tovarišev, osebito ministerskega predsednika. Ako je poslednje, in je grofu Taaffeju na tem, da si ga ohrani v svojem kabinetu, potem je gotovo, da se bode skupna desnica v zbornici poslancev zahtevanju vdala in svota za sekcijkega načelnika bi ne le od sedanjih nasprotnikov, ampak tudi od levičarjev skoraj soglasno dovoljena bila. Ako bi pa prvo bilo, da bi dr. pl. Gautsch pri svoji navadni odločnosti samovoljno postopal pri zahtevanju omenjene svote in da bi delovanje njegovo ne bilo po volji grofu Taaffeju, moral bi ali iz Savla postati Pavel, t. j. biti vsem narodnostim enako pravičen, ali pa bi se z njim zgodilo, kar je neki Dunajski

ilustrovan list, ki je prinesel pri imenovanju podoba njegovo, pisal takrat o njem: „O, noch so jung und doch so reif schon für die Pension!“ Moral bi iti pred časom, kakor so morali iti predniki njegovi, ker, čeravno imenovana odklonitev ne bi veljala za nezaupnico, smatrati bi jo morali vendar za začetek očitnega praskanja med zastopnikom ministerstva za bogočastje in desnico.

Židovski liberalni listi, kakor „N. Fr. Presse“ v svoji sobotni številki, že zdaj trdijo, da je msgr. Greuter dr. pl. Gautschu zagnal bombo pod stol ter mu ga močno zmajal, kakor ga je po njih sodbi spodnesel bil svoj čas ministru Konradu. No, če ima ta, zares odlični državnozbornski govornik toliko moč, potem je v resnici možak, — vsega občudovanja vreden. Pri vsem čislanju gosp. msgr. Greuterja, smo vendar trdnega prepričanja, da ne osebe, ampak načela podirajo ali podpirajo ministerske stole, kakor so lastniki njihovi v nasprotji ali soglasji z ogromno večino prebivalcev kake države. Že takrat, ko je bil ravnatelj Terezijanišča, sedanji minister za bogočastje in nauk postavljen na svoj častni stol, zavzel se je svet nad njegovo mladostjo. Če tudi se o njem kot politiku ni še vedelo ničesa, zaupali so mu vendar nekteri, ker je bil odbran od grofa Taaffeja. Tega se je držala tudi desnica, dasi si ga je levica že precej sebi pripisovati začela in mu tudi zdaj še edinemu v Taaffe-jevem kabinetu vedno hvalo prepeva.

Ko je lansko leto po svojih opravkih po Českem popotoval, spremljali so ga liberalni Nemci povsod vriskaje, med tem, ko so Čehi bolj mrzli do njega ostali. Nezadovoljni so z njim konservativni Nemci in Slovani, Rumunci, kakor Italijani zaradi verske šole, ktere jim nikakor noče vpeljati. Tirolci so v letošnjem deželnem zboru o novi šolski postavi sklepali na šolski podlagi, a nikakor niso se sporazumeti mogli z dr. pl. Gautsch-om, ki se je nekje bojda izrazil, kakor so vedeli listi takrat povedati, da šole „klerikalcem“ v roke ne dá. Predaržani so celó v nekem denarnem oziru zaradi šolstva proti

ministru pri upravnem in državnem sodišču pravice iskali, kjer so jo tudi našli. Razljuteni nanj so Čehi zaradi krajsanja českih šol po Česki, Šleziji in Moravi. Poljaki ga mržijo, ker pravijo, da proti njim Rusine, — zaveznike nemških liberalcev, podpira. Pa tudi Slovenci nimamo nič kaj vzroka ogrevati se zanj. Priča temu so nam dogodki na Koroškem, kjer se slovenski otroci še celó krščanskega nauka v nerazumljivi tujščini učiti morajo. Na Štajarskem in Goriškem, v Trstu in v Istriji se naš rod po tujem življu pritiska, med tem, ko se neznatni peščici Nemcev pri nas na Kranjskem prav dobro godi.

V verskem in narodnem oziru pači nam neki tuji brezverski duh po naših srednjih šolah našo mladino, vceplja joč ji brezverske sanjarije, kakoršne zajema po nekterih tako zvanih klasikih in jo od-tujiuje našemu narodu. Nam sovražni možje še vedno kruh med nami jedó in našo mladino svojih nazorov učé ter našo sv. vero in naš rod sramoté. Da-si smo že tolikokrat svoj glas povzdigovali proti njim, vendar zastonj — pa ne zastonj, ker naš narod jel jih je dobro spoznavati in je svojo sodbo že zdavnej o njih izrekel.

To so rane, ktere tarejo naš rod; da, tarejo celo Avstrijo — šolstvo mora predrugačeno biti. To in enako mislimo, da je dalo odseku desnice povod, da se je krepko postavil naučnemu ministru po robu, da barvo spozná — se po njenih opravičenih zahtevah ravna, ali pa odstopi. Zato smo rekli: „Jacta est alea“. Budgetnega odseka sklep utegne postati začetek novim korakom. —eki.

Nasledki bolgarske ustaje.

Na Bolgarskem je toraj v drugič kri tekla. Na cesti, ktera pelje v Razgrad, vstreljenih je bilo 14 podčastnikov, a prostaki so bili pomiloščeni. Narod žaluje za usmrtenimi in njih grobe venča. Dokler

LISTEK.

Pred kazino.

Kraj je beseda s črkami šestimi,
V kteri hodi marsikdo s petimi,
Ki znan povsod je po napeti štuli
In da le svojo, to neumno, tuli.
Preširen.

Ako bi se bil, cenjeni čitatelj, sprehajal zadnje kvaterne sobote večer po „Zvezdi“, doneli bi ti bili na ušesa milo-zvučni glasovi, ki so se razlegali iz hiše, kjer imajo Ljubljanski kazinotje svoj „dir in daj“ v petek in svetek, pred pustom in v postu. Tudi ta večer so imeli svoj slovesno napovedani ples, da so dali duška svojemu živemu katoliškemu prepričanju, kakor nedavno s tem, da so med vsemi šolami ti goreči katoličani v hranilnici najradodarnейše obdarovali — protestantsko šolo.

Mika me zato, da bi danes ktero zinil o plesu. Na ugovor, da v postu ni času primerno govoriti o plesu, odgovorim, da vsaj toliko je o plesu času primerno v postu govoriti, kolikor je času primerno v postu plesati. — Vendar ne boj se, ne bom te mučil z resnim govorjenjem, vsaj že beseda Preširna, ki sem jo članku na čelo postavil, ne obeta, kdo vé, kolike resnobe.

Najpoprej ti bom dokazal, da imajo kazinarji pravico v postu plesati. V dokaz temu se skličem na Preširnovo pesem: „Nebeška procesija“. V tej pesmi nam pripoveduje pesnik, da se je Bog čudil sv. Krištofu, da tudi toliko gospóde pripelje seboj v nebesa, ktere je veliko manj iz drugih mnogo večjih mest: „Veče mesta so krščanske — Dunaj, Trst, Pariz in Rim, — Menj gospóde, kot 'z Ljubljanske — Srenje 'z njih v nebo dobim.“ — Bog vpraša Krištofa tudi za vzrok in ta mu odgovori: „Menim, da v Ljubljani zlo di — Ima menj za to moči, — Ker je revno nje gledišče, — V njem le smrad, tema in mraz, — Že trohljivo nje plesišče, — Lakot tam, napuh, dolg čas.“ — Ta pogovor pa satan sliši in kaj „izmisli zvita buča“:

Zidat' vdihne jim kazino,
Kaj je, kaže nam ime —
Žensko, možko tam mladino
Z materami vred — kazé.

Tù nam pové Preširen, kak namen da ima kazino. Vsaka stvar pa je toliko popolnejša, kolikor popolneje izvršuje svoj namen; ker toraj kazinotje vedó, da se namen kazine s samim plesom o navadnih časih ne doseže, zato plešejo tudi v postu, da se jim namen tem gotovejše spolni.

Menim, da sem dovolj logično in temeljito do-

kazal, da imajo kazinarji Ljubljanski pravico plesati v postu; da, če si namen še natančneje ogledamo, prisili nas logika do sklepa: da imajo naši kazinotje dolžnost, da plešejo v postu. — In vendar so ljudje, ki jih grajajo za to; pač morajo biti to: nevedni, omejeni ljudje! — Toraj živél ples v postnem času v Ljubljanski kazini! Kazinotje, na svidenje pri si-jajnem plesu — na veliki petek!...

Kaj bi jim mi motili veselje pri plesu, vsaj svojih odličnjakov ni hotel motiti danski kralj, ki bi bil imel več vzroka za to. 1. marca napravil je namreč bal na svojem dvoru in se drugim v veselje in sebi v zabavo tudi sam vdeležil plesa, pa je neki tako nesrečno padel, da so ga mokre rutice zopet osvestile. Pa vrli kralj ni hotel veselja kaliti; dá znamenje, da naj še naprej igrajo in da bi pokazal, da ni nič hudega, še enkrat poskusi svojo srečo — toda hitro vse potihne, kralj se podá v svoje sobane in bal je bil končan; kralju pa pravijo, da posebne sile ravno ni; nauk je dobil, da v postu ni dobro plesati — kaj še — da pri plesu ne sme neroden biti, ali pa „smolo“ imeti!

Kaj bi dalje branili našim kazinarjem plesati v postu, vsaj tudi drugod plešejo. Kako lepo je pred kratkim godil Bismark svoj „bojni marš“ in kako so njegovi podložni po taktu plesali svoj „ki-

ni kri tekla, mislili smo, da se bodo Bolgari konečno vendar-le sporazumeli in pobotali, ali prelita kri vselej glasno vpije. Kolikor je moč posneti po časopisih, ste si obe stranki skoraj enako močni in številni, kajti brali smo, da so se vojaki prej med seboj sprli, preden je vstaja buknila. Sedaj je vladna stranka močnejši; tudi pravica je na njeni strani, a da se iste v toliki meri poslužuje, bi ji znalo nevarno postati.

S svojega stališča pravilno ravná; ali je pa tako postopanje koristno za prihodnost, je pač težko razsoditi. Lahko je misliti, da med Bolgari ne dela samo ruski rubelj, marveč da so tudi med domačimi nekteri res te misli, da drugače ni rešenja za deželo, kakor če se popolnoma vdá Rusiji. Narodu se pa zopet ne more v zló šteti, ako si želi svobode; komaj se je znebil enega jarma, naj bi pa pod drugega silil! Rusija je sicer veliko žrtvovala za Bolgarijo, a če vse in koliko iz krščanske ljubezni, ali iz slovanske vzajemnosti, je pač drugo vprašanje.

Rusija bi ne bila več Rusija, ko bi izpustila iz svojega programa balkanski poluotok, kamor teži že od Petra Velikega. Tù pa je ravno nevarnost za nas. Nikdo v Avstriji — izvzemši kakega prenapetega Madjara — ne želi vojske z Rusijo; a Avstrija se pa tudi ne more odpovedati svojemu vplivu na balkanskem poluotoku; tje jo vodijo reke in tudi sorodni narodi. Morda bi bilo vendar-le mogoče doseči porazumljenje z Rusijo; z vojsko je pač malo dobička upati tudi v tem slučaju, recimo, ko bi vojna sreča zmirom bila na naši strani, kar je pa v vojski jako negotovo. — Rusija tudi lahko čaka, nji se nikamor ne mučí, svetovni dogodki sami za njo delajo. Bolj ko se zapad med seboj kolje in vjeda, bolje je za Rusijo; konečno določbo ima potem vselej ona v rokah. Pri vojski leta 1866 in potem leta 1870 je Rusija največ dosegla. Korist je bila na videz na strani Pruske; a leta 1866 je bila Avstrija ponižana, leta 1870 pa Francija potlačena in v tla pomandrana. Težišče Evrope je bilo premaknjeno, Nemčija je postala prva moč v Evropi, a nakopala si je na glavo nevtolažljivega sovražnika, ki ji ne dá miru. Zarad njega mora napeti vse svoje moči, porabiti ves denar in spraviti pod orožje vse možko prebivalstvo. Ta navidezna prevaga Nemčije pa je trajala dotlej, dokler je Rusija hotla. Ko se je za Balkanom zablistalo in je Rusija poropotala z orožjem, takoj je bil vsegamogočni (?) nemški kanceler pripravljen storiti vse, kar je vemožni gospodar na Nevi zahteval; Battenberg je moral zapustiti deželo in Nemcem vsa dosedanja vojna moč ni zadostovala; še več jo hočejo spraviti pod orožje, — na sedem let, ali pa za zmirom naj nosi nemški narod krvavi davek; zmaga nad Francijo toraj drago stane nemški narod, nevarnost nove vojske je zmirom pred durmi, suče se pa sedaj v Evropi tako, kakor isto obrnejo v Petrogradu. Na vse to kažejo najnovejši dogodki v celi Evropi.

majoči“ ples. Bolj „forte“ in nekako brez takta so se zavrtili ruskih rubljev pijani uporniki na Bolgarskem, pa ker se niso takta držali, se jim je zdrsnilo na parketu. — Čuden ples so imeli na Laškem; zemskim močém se je zljubilo na pepelnico nekoliko poplesati, kaj to, če se je zarad tega plesa na površji zemlje podrla nekaj hiš in je bilo strtih nekaj stotin ljudi. — Sploh slišijo dobra ušesa po Evropi in še dalje neko skrivnostno-tiho godbo, ki pa se čuje vedno glasneje in baje da hoče spremljati svetovni bojni ples. — Kako pa, če bo ta ples presilen, če plesalcem ne bo dal počitka, če se jim tako zgodi, kakor Prešernovi plesalki s povodnjim možem, ki je, strastna plesalka, slednjič dobila plesalca, da ji je bil kos:

Oh, majhno postojva, preljubi plesalec,
Da jaz se oddahnem, da noga počije! . . .

Le urno, le urno obrni pête,
Le urno, le urno, ker pozno je že! —

To naših kazinotov nič ne moti, vsaj o kazini pravi pesem:

Kraj je beseda s črkami šestimi,
V kateri hodi marsikdo s petimi . . .

Kadri lovič.

Dozidavanje Marijanišča.

I.

Predzadnja števec „Slovenca“ je poročala, da se bode tukajšnja deška sirotišnica „Marijanišče“ dozidala letos in prihodnje leto. Gledé na to poročilo, kakor tudi z ozirom na poročilo o občnem zboru Vincencijeve družbe 27. febr. („Slov.“ št. 50) in na dopis iz Dolenjskega (števec 55), ki daje vodstvu Marijanišča dobre svete za pletenje košaric, jerbaščekov itd., zdi se nam potrebno občinstvu sedanje stanje Marijanišča pojasniti in spregovoriti nekoliko tudi o daljnih namenih.

Ali pa ni neprimerno zopet in zopet nositi v javnost stvari, ktere vstvarja le dobrotelost Ljubljancanov in Kranjcev sploh? Ali bi ne bilo bolje, da bi ta cvetka rastla skrito in pohlevno ter se odtezala pogledom občinstva? Ali naj ne velja pravilo, da ne sme vedeti levica, kaj stori desnica?

Da, to pravilo velja tudi o ustavu, o katerem govorimo, a velja samo poleg previdnosti. Kako naj se vendar vzdržuje, kako naj raste, ako mu ne pomaga ravno ono občinstvo, kteremu naj bi skrito bilo? Zato ravno je tudi ta list nekterikrat že poročal o tem ustavu, ne kakor da bi hotel brez potrebe domače stvari razglašati, ampak da je ustregel občinstvu, ki ima pravico vedeti o domačih napravah in ustregel ustavu, kteremu je dobrotelost občinstva — vir življenja.

Rekli smo, da ima občinstvo pravico vedeti o domačih napravah. Taka domača naprava je tudi Marijanišče. Zares naprava je Marijanišče, ktera bi morala zanimati našo domovino, kakor vsaka druga dobrotelna naprava. Ali se ne celijo tukaj najhujše rane, ki jih seka človeški družbi ubožnost? Ali se ne rešujejo v tem ustavu otroci, ktere je hotela nesreča pahnuti iz človeške družbe na cesto, da bi postali tukaj družbi največja nevarnost? Ali ne deluje tukaj domača in šolska vzgoja enojno za en namen: izrediti krščanske, poštene, pridne delavce, Bogu v veselje in ljudem v blagor? Ali ni to pravi „narodni dom“, dom onih, ki nimajo drugega doma? Ali ni ta dom potrebniji, kakor dom za bogatine, velikaše, prvake, sploh take, ki živijo v obilici in časti? Ali ubožni otroci niso del naroda? Ti ravno bodo lahko ali šibo pletli narodu, ki jih je zane-marjal, ali ga pa slavili s pridno roko in poštenim srcem.

Take nazore moramo imeti o prašanji, ki je narodno h krati in socijalno. Narodno, ker pravo rodoljubje dela za narod realno, praktično; pravo rodoljubje se ozira na vse potrebe in strani narodove. Socijalno, ker edino pravo načelo, da doženemo to prašanje, je: Vstvari društvo iz dobrih, poštenih, krščanskih ljudi — in socijalno prašanje je zginito. Kdo naj vstvarja take ljudi? Vzgoja, skrb za mladino. Le po tej poti dá se polagoma rešiti človeško društvo, da vzgojimo dober zarod, recimo naravnost: boljši zarod, kakor je sedanji.

Zato je Marijanišče res narodna naprava, narodov dom, da bi le narod obračal vanj toliko pozornost in imel zanj toliko skrb, kakor jo zasluži! Toraj pa sme tudi ta naprava v javnost stopiti in se nasloniti na ramena slovenskemu občinstvu, prebivalstvu kranjskemu, rekoč v imenu otrok: Vaši smo.

In tudi cerkev, od nekdanj skrbna mati sirot, ima vzrokov dovolj, brigati se za ta ustav. Ravno v takih napravah razvija ona svojo nerazumljivo, vitalno moč, v takih ustavih kaže, da ni sicer kraljestvo „od tega sveta“, pa je „na tem svetu“, za ta svet, kterega vodi do nebeske pravičnosti. Akoravno je glavni namen Marijanišču, da vzgoja iz zapuščenih sirot pridne delavce, vendar je upati, da se bode dalo tudi za duhovski naraščaj vedno več storiti. In ako tudi ne tako hitro: ali je naše duhovsko delo brezuspešno, ako si postavimo duhovniki v srečo otrok trdno podlago, na kateri bomo v največjih nevarnostih in težavah trdno stali?

To so razlogi, zaradi kterih si drzne Marijanišče bolj in bolj stopiti v javnost in obračati se do občinstva v svojih potrebah, v svojih veseljih in hudih trenotkih. Marijanišče že obstoji, že deluje. Ono spoznava svojo nalogo in jo tudi izvršuje. A izvrševati je ne more brez zdatne pomoči naše dežele in zato bode pogostokrat prosilo te pomoči. Kdo ne bi prosil za zapuščene otroke? Naša dežela mnogo stori, mnogo — morebiti še več, kakor stori sedaj — namerava storiti v prihodnosti. Vendar, previdna skrb velevala, delati najprej za sedanje, za to, kar že imamo, delati na podlagi, ki se je že obnesla in je najhujše, res ognjene skušnje že prestala.

Marijanišče želi biti zavod, ki bode kolikor mogoče, vstrezal nujnim potrebam kranjske dežele. V ta namen pa mora tudi podporo imeti od kranjskega prebivalstva. Velike potrebe bodo nastale kmalu za zavod, ko se bode letos začelo razširjanje, ali bolje, dozidavanje tega, kar še manjka. A čemu razširjati, čemu dozidavati, čemu prositi in nadlegovati občinstvo v sedanjih stiskah duševnih in gmotnih? Ravno zato: ta stiska, duševna in gmotna, zahteva pomoči in te moramo dobiti. Prosilci in neprosilci, otroci, ktere v ustav silijo, in taki, ki brez varstva po ulicah pohajkujejo: vsi ti kličejo, da naj se hiša poveča in vredi bolj primerno za svoj namen. — Pa vse to je treba očividneje in temeljiteje razložiti.

Pokojni ustanovitelj Marijanišča, dr. Gogala, pripovedoval je o priliki, kako se mu je godilo, ko je prvič prosil pomoči za prihodnji zavod. Bil je namenjen stopiti k odlični družini. Ali prvi korak je težaven: prositi ni bil vajen, vspeh prošnje je bil negotov in mnogokrat je vspeh za prosilca zeló grenek, kajti ljudje vedno mislijo, da prosimo sami za-se. Vendar — ponižnost pred ljudmi in zaupanje do Boga, to premaga vse, mislil si je dr. Gogala. Ko je hodil nekoliko časa pred hišo gori in doli, stopi pogumno vanjo in vspeh — je prekosil njegove nade. In za tem vspehom prišlo je mnogo drugih.

Res težko je — ne sicer prositi, ampak v javnost stopati, o notranjih zadevah govoriti. Toda potreba je prišla, Marijanišče ne more več ostati v zibelki; naj sodi občinstvo, kaj je storiti! Ali mu hočemo dati hrane in stanovanja, ali ga pa zapremo v ozki prostor, da raste, kakor zavrženo dete, za ktero se nikdo ne zmeni?

Sploh pa nas vodi to prepričanje: Mi smo dolžni storiti vse, kar je možno in dobro storiti po človeško, a vspeh je od Boga. Ako je to delo Njemu ljubo, dal mu bode obilo rasti, ako mu pa ni ljubo, dal mu bode zgođaj pasti. Občinstvo naj pa sodi iz nekterih podatkov, ktere priobčimo prihodnjič, ali raste ta zavod, ali pada.

Politični pregled.

V Ljubljani, 15. marca.

Notranje dežele.

Katoliško politično društvo po zgledu gorenje-avstrijskega „Volksvereina“ snujejo si v Inomostu konservativni **Tirolci**. S tem jim bode spolnjena želja, ktero so že dolgo gojili, vresničila se jim misel, ktero so z ozirom na velike vspehe, ktere so dosegli njih bratje v Lincu, prevdarjali leta in leta. Tirolci so sicer še v veliki večini konservativni, vendar pa se tudi med njimi, zlasti po mestih, šopiri in širi liberalizem. Da mu krepko vrata zapró, združili se bodo sedaj konservativni rodoljubje, ter z združenimi močmi varovali sebi in svojemu ljudstvu sv. vero, stare poštene šege in navade, ter staro neomahljivo avstrijsko čutilo. Ustanovno zborovanje ima sledeči spored: 15. marca t. l. ob 8. uri zvečer zberó se vdeležitelji v katoliški kazini v Inomostu, (Höblinghaus, Herzog Friedrich-Strasse Nr. 10), da se konečno določijo vse priprave. 16. marca pojdejo ob 8. uri k sv. maši v farno cerkev sv. Jakoba, da sprosijo božjega blagoslova novemu društvu. Na to bode v kazini ustanovni zbor, ki se bo, če bo treba, popoldne nadaljeval. Ob 8. uri zvečer zbrali se bodo prijateljsko zopet v kazini, ter se naposled za delo navdušeni poslovili. Mi kličemo vrlim Tirolcem: Bog daj obilo blagoslova novemu društvu v prosepch Tirolov in vseh avstrijskih konservativcev!

Dobri Bog! varuj me prijateljev, neprijateljev se bodem že sam ubranil, tako je brzkone zdihoval te dni minister **Gautsch**, kteremu so v budgetnem odseku odrekli svoto 10.000 goldinarjev za ustanovitev službe drugega sekcijkega načelnika v ministerstvu za uk in bogočastje. Ker se je to na desni strani sklenilo, potegujejo se sedaj za ministra židovski listi, tista fakijska stranka, ki preko mej škili v Berlin; stranka, ki je zgubila ves pojem avstrijskega domoljuba, ki dela edino le za razpor in sovraštvo med narodi. Ta stranka se prilzuje sedaj ministru Gautschu, se drenja okoli njega, mu svoje zagovore vsiljuje, ter ga proslavlja, da, po sili potiska tudi presvitlo krono v to zadevo. Ne dosti, da je minister h krati postal mož njih stranke, trobijo vsled nepričakovanega izida te zadeve fakijski listi: „Le nikar se vdati, le naprej, Hermann je mož, kakoršnjih je treba iskati!“ A ta „naprej“ drugega ne pomeni, kakor da bi se napravil prostor drugemu možu, ki bode liberalcem bolj po volji. Hermann pojde, tako modrujejo, potem ko bode imenovan z novo večjo plačo, v pokoj, in ministerski svetnik postane David, ki bode stopil na novo vredjeno službo; a parlament ne bode nič imel pri tem govoriti itd. Tako pa pride minister Gautsch

ob vse dobro ime pri desnici. Minister bode gotovo spoznal, da ima zbornica pravico nastavek odobriti, ali ga iz stvarnih vzrokov odkloniti. Ako se pokaže, da je treba še drugega načelnika, bode ga zbornica gotovo dovolila, kader pride čas za to. Naučni minister bode se pač v tem času tudi lakko prepričal, na kateri strani ima prave odkritosrčne prijatelje, na kateri pa lažljive odpadnike.

V včerajšnji seji *hrvaškega deželnega zbora* predložila je hrvaška regnikolarna deputacija svoje poročilo, ki ga je sestavila, da se dožene pogajanje z Madjari in se poravná to, o čemur se ima pritožiti Hrvaška-Slavonska zaradi rušenja državne pogodbe. Poročilo se je stavilo na dnevni red za sredo, 16. t. m. To poročilo je izdelal Miškatič. Na dnevnem redu za ta dan pa je bilo poročilo imunitetnega odseka, se ima li izročiti sodnji David Starčević i. dr., ali ne. Zoper izročitev je govorilo več govornikov, a zaman. Predlog za izročitev se sprejme. Potem je bilo posvetovanje o nekaterih vzajemnih zakonih.

Vnanje države.

Kje se bode *prihodnost Evrope* odločila, ali ob Reni, ali ob Donavi? Ne vé se ne, sluti se pa prvo. Rusija baje ne bode začela vojske zaradi Bolgarije, a ob Reni stojita si Nemec in Francoz nasproti; dan na dan je nevarnost večja, in tam se bode brž ko ne prihodnost za naš del sveta določila. Toraj ne kaže Avstriji, da bi se kaj posebno potegovala za Bolgarijo, ker to ni poglavitno vprašanje in se okoli te ne suče vsa politika, dasiravno so vsi časopisi polni novic iz Bolgarije in vse sedaj ugiblje, bodo li Rusi začeli vojsko zaradi Bolgarije ali ne. Za Avstrijo pa velja posebno praktično pravilo: ako hočeš miru, pripravljaj se za vojsko.

Kdo bode *Italijo* rešil? Čujte: Nihče drugi, nego sv. oče; njih beseda ima toliko vpliva, da so opešali irredentovci (neodrešeni Italijani) in da pričakujejo od Leona XIII. rešenja. „Ako bi se kedaj zgodilo, da bi bila vsa Italija združena, naj svet vé, da se ima za to zahvaliti sv. očetu“, tako piše dopisnik iz Dunaja v „Unione“, ki izbaja v Boloniji. „Beseda, ktero je baje spregovoril Leon XIII. kot papež in Italijan, je vplivala na blago srce našega presvitlega cesarja“ itd. — Čemu se take reči pošiljajo med svet? Ali hočejo s tem na koga vplivati, ali komu svete dajati, ali hočejo Italijani s pomočjo sv. očeta dobiti dežele, po katerih imajo že davno toliko skominjo? Vsega tega ne moremo vedeti. To je pač gotovo, da bi bila ta novica zanimiva, če bi bila resnična. Drugi pa zopet sanjarijo. Italija se je z Avstrijo zvezala, da bi ji pomagala v vojski zoper Ruso; v zahvalo bode Avstrija odstopila Italiji: Trident in nekatere kraje na Goriškem. Vprašanje pa vendar nastane: Ali bi bila Italija zadovoljna, ako bi dobila laške Tirilo in nekatere kraje na Goriškem? Ali bi potem ne zdihovali toliko bolj po rešitvi Lahoni v Trstu, Istriji in Dalmaciji? Toraj tudi z ozirom na to ostanejo take novice le želje. Ker bi pa svet zmirom rad kaj novega slišal, zato se pošiljajo take novice med svet. Od ravnokar povedane je le toliko resničnega, da so sv. oče italijanske narodnosti in toraj svojega čutila do sorjakov tudi ne zatirajo; a oni so v prvi vrsti poglavar sv. cerkve, naš presvitli vladar je pa dober katoličan, ki vsakemu daje, kar mu gré, toraj tudi čast, komur čast. Za svojo vladarsko in cesarsko veljavo pa ne da mešetariti; zato so tudi take novice — race bi jih priležniše imenovali — le sleparije „neresanih Lahonov“.

Kakor smo že poročali, je bil septenat tudi v drugi seji *nemškega državnega zbora* sprejet. Bilo je 223 glasov za in 48 proti; glasovali so proti nemški svobodnjaki, socialdemokratje, Alzačani in Poljaki. Izmed središča je glasovalo 7 udov za septenat pod podstvom Reichenspergerja; 83 poslancev pod vodstvom Frankensteina in Windhorsta se je zdržalo glasovanja. To vprašanje je toraj rešeno po vladni zahtevi. — Bolj važnih predlogov menda ne bode; postava o reformi davkov pride v jeseni na vrsto. Stranke so sedaj po dokončanih ožjih volitvah (razun dveh), tako-le zastopane: Središče 101, narodno-liberalna 97, nemško-konservativna 78, državna stranka 41, nemški svobodnjaki 31, Poljaki 13, socialdemokratje 11; k nobeni stranki jih ne pripada 23, med temi je 14 Alzačanov in Loranov. Za glasovanje je narodne večine 223. Absolutna večina pa znaša 199. Najmočnejše je središče, a vendar ni zastopano v predsedništvu. Med konservativno in narodno-liberalno stranko obstoji zveza pri glasovanju, vsled tega se ozirajo povsod na taka vprašanja, pri katerih je obema vzajemno glasovati mogoče.

Na Pruskem je po veliki razburjenosti zaradi poslednjih volitev nastopila otrpnjenost in poparjenost. Za deželni zbor, ki istočasno zboruje z državnim zborom, se sedaj skoraj nihče ne zmeni. Bolj pa se bodo zanimali zanj, ko pride na vrsto cerkveno-politični predlog. Govori se o tem predlogu razno, kakor smo že omenili; pravega pa vendar nihče ne vé. V državnem zboru je opozicija poparjena; a tudi nova, s silo skupaj spravljena večina vé, da je nastala le iz strahu, ne pa iz prepričanja. Do jeseni se bodo poslanci že ohladili, da jim bo mogoče uspešnejše delovati. Kar se pa tiče obrtnikov in trgovcev, so veseli, da je vendar enkrat volitvenih agitacij konec in da je tudi vojskini krik nekoliko potihnil.

Kralj *Umberto* hoče v Italiji določiti politiko sam. To je sicer proti navadi na Laškem, a kraljeva volja je to, za to so pretrgane seje parlamenta, v katerem ima ministerstvo pičlo večino dvajset pristavšev. Kralj noče sprejeti odpovedi in odstopa Depretisa s tovariši. Pravijo, da hoče kralj pod vsakim pogojem pristopiti k srednjo-evropski zvezi, to je naloga Depretisovega ministerstva, to mora izpeljati z ministrom vnanjih zadev, grofom Robilantom. Kralj Umberto baje ni priljubljen v Italiji, brž ko ne noče biti strankam (nevernemu liberalizmu) v vseh rečeh pokoren. Vprašanje je le, bode li mogel strahovati kačo, ktero je savojska kraljeva rodovina na svojih prsih gojila začenši z letom 1848? Pregrehe se maščujejo dostikrat še le v drugem ali tretjem rodu.

Poslanica guvernerja mlade države Minnesota v *severni Ameriki*, ki ima sedaj 1.300.000 prebivalcev, izdala se je v desetih jezikih. Tiskala se je v angleščini 6000, v kineščini 300, v nemškem, norveškem, švedskem, francoskem, českem, finskem, poljskem in italijanskem jeziku po 1000 do 500 izvodov. Kdo bi ne primerjal te države Avstriji, tudi mnogojezični? Le ravnopravnost v jezikih bi morala Avstrija tako spoštovati, kakor mlada ameriška država! Potem bi si bili še bolj podobni.

Izvirni dopisi.

Z Gorenjskega, 13. marca. (V dobrohoten premislek.) Malokteri članek v „Slovenec“ me je ginel tako, kakor oni, ki je imel na čelu začetnice otožnomile pesmice: „Pojó, pojó, zvonovi“. Vrl sotrudnik „Slovenec“ popisuje ondi žalostno smrt mladenčca v cvetji življenja. Tako zgodaj si moral umreti, sem si mislil; dober si bil sicer, pa prisiljen k smrti radi nesrečnega žganjepitja. Pojó zvonovi, ponavljam s tužnim srcem tudi jaz. K pogrebu mojega naroda pojó zvonovi, ako se tej poti v časno in večno pogubo ne stavijo meje, trdne meje. — Naš narod slovel je pred kratkim tudi zaradi telesne kreposti in moči; naši mladenči so bili prave orjaške postave in domač polk — ali ni povsod na-se obračal pozornosti zaradi lepe in močne telesne rasti?! Pogledj pa danes mladenče istega naroda, kako z vpadenimi ble-dimi lici tavajo k vojaškemu naboru. Žalost, bridka žalost poloti se pravega rodoljuba že zdaj — kaj pa še le v prihodnosti? Res treba, da stavi cerkev, država in podredjene oblasti mogočne meje tej kugi, ki mori dušo in telo!

Cerkev — jaz mislim pri nas premilega gosp. knezoškofa — je storila že svoje. Ta ljubeznjivi glas višega pastirja, to očetovsko milo svarjenje — komu ne sega do srca? Tudi duhovščina, uverjen sem, storila bode svoje za svoje, vsaj je ravno ona bila in bode vselej prvi in pravi prijatelj naroda. Naj bi tudi druge oblasti delovale v našem smislu in vspeha smo gotovi. Naše županstvo mi daje upanje k temu. Prosil je nekdo županstvo, naj ga ono priporoča, da dobi pri okrajnem glavarstvu dovoljenje za gostilno. Naše županstvo pa piše glavarstvu: Gostilnic je dosta in nova je popolno nepotrebna, in glavarstvo odreče prošnjo. Ravno isti prosi, naj se mu dá pravica, točiti vsaj žganje, a tudi zoper to je županstvo. Vrlo dobro!

To pa je bilo našim žganjarjem že preveč. Volitve v občinski zastop se bližajo. Zdaj se nudi najlepša prilika. Volimo omenjenega prosilca za župana mi; vsaj je vreden, da se potegnemo zanj, ki nam hoče točiti toliko sladko pijačo. To bodo časi! No — volitve do zdaj sicer še ni bilo in naši žganjarji se vé da še niso imeli prilike oddati svojih hripavih glasov, a jaz vem že naprej, da taki možje vselej padejo ne samo pri volitvah, ampak tudi po obilnem vžitku svojega ljubljence žganja. Zato Vam, gospod vrednik, skoro gotovo ne bodem poročal o izidu volitve.

Pač pa bi rad danes pristavil še malo opazko, sicer že znano, pa morebiti nepoznan dodatek v blagohoten premislek. Z žganjepitjem je pri nas in drugod spojen velikokrat peboj in uboj in naša dežela — najlepša dežela, kakor poje pesnik — žalostno slovi v tem oziru.

Ali bi ne bilo véasih dobro, da se posameznim krajem naloži kaka mala cerkvena kazen? Ne mislim hudih; pač pa naj bi služile v osramotenje nasproti drugim soseskam. Na žegnanje — bob — toliko drže ljudje in finale žegnanja je mnogokrat peboj. Kjer bi se primeril tak slučaj, ondi naj se žegnanje prepové za eno, dve ali več let; ali pa naj se nekaj časa ne bi brala v oni podružnici nobena sveta maša. Če tudi bi s tem trpeli dobri ljudje, bi vendar, upam vsaj,

spoznali potrebo in dobroto take kazni in si priza-devali po svoji moči odpraviti enake sramotne napake. —č.

Iz Ljutomerskih goric, 13. marca. (Pohvala Ljutomerskega vina.) Da se naša štajarska vina, zlasti Ljutomerska, v primeri z drugimi inostranskimi še vse premalo cenijo, o tem so se že tukajšnji vinogradniki in tudi drugi izvedenci večkrat pritoževali. Za to nas jako veseli, ako véasih izvemo, da se v inostranstvu tudi našemu vinu dá zaslužena pohvala, kakoršne mu čestokrat odrekajo domačini. Takšno pohvalo Ljutomerčana smo čitali te dni v nemških časnikih in zdí se mi vredno, da se objavi tudi v slovenskih listih. Nekteri častniki avstro-ogerskega Lloyda v Trstu vzeli so si lani na svoje morsko potovanje Ljutomerčana s seboj. Potovanje na morju so nastopili dne 1. oktobra 1886 in so prišli 20. decembra do ravnika in 25. decembra na otok Java. Tri mesece so bili toraj na morji in Ljutomerčan ž njimi v najbolj vročih krajih sveta. Dne 2. januarja letos so vino pili, in je vsem izvrstno teknilo; bilo je milejše in okusnije kakor doma, toraj se čisto nič ni pokvarilo. Posebno okusno se jim je zdelo, ako so kos ledú vanj djali. To nam priča, da se naša vina tudi v najbolj vročih krajih dobro obdržijo, ne da bi jim trebalo alkohola pridevati, kakor drugim vinom. S katerim letnikom našega vina se je ta poskus storil, ni povedano, pa bržčas z vinom leta 1885. Leta 1886 pa je imel tukaj mošt 3 do 4% več sladkorja, toraj tudi vino pozneje več alkohola, in je toraj to vino še bolj stalno od vina iz leta 1885. Žalibog, da se pravi in čisti Ljutomerčan v kupčiji težko dobi, ker ga navadno vinski trgovci hitro pokupijo in čestokrat že tukaj z lahkimi in cenim medžimurcem zmešajo ter kot čistega Ljutomerčana prodajajo. Posebno letošnje vino so hitro pokupili in zlasti na Gorenje Štajarsko odpeljali. Zdaj ga že skoro nikjer ni dobiti, kakor pri kakšnem večem vinogradniku, ki pa letošnje blago sploh nerad prodá. Vsled tega itak že vinska cena letošnjemu vinu še vedno raste. Vino prejšnjih letnikov ima dosti nižjo ceno, dasiravno je, postavim leta 1883, tudi prav dobro. Te dni smo mislili, da se bo delo po vinogradih začelo, ker je sneg povsod skopnel in so viničarji trsje obrezali, vendar danes je oster sever prignal snežne megle, ki so nam zopet precej snežne kaše potrosile po njivah in goricah. Vsled tega bomo morali kóp odložiti, dasiravno so simtertje že začeli kopati.

Domače novice.

(Družbi sv. Cirila in Metoda) je daroval 50 lepo opravljenih molitvenikov za dečke in deklice domoljubni bukvovez g. Bonač. — Za ta zdatni dar mu bode imenom šolske dece jako hvaležna družba sv. Cirila in Metoda.

(Seja mestnega odbora) trajala je pretekli petek 11. marca nad četrt ure. Mestni odbornik dr. Ivan Tavčar je poročal o Mühlsteinovi ustanovi za juriste, ista je znašala od začetka 80 gold., sedaj pa je narastla na 300 gold. Ustanova se dosihmal ni oddala, ker ni bilo sposobnega prosilca. Mestni magistrat bode dalje oskrboval to ustanovo in jo razpisaval. — Mestne parcele v Gradišči se niso prodale, sklenilo se je, naj stvar ostane, kakor je bila. — Profesor Tomo Zupan poroča o računih višje realke in z njo zvezane modelirske šole. Račun se odobri s tem, da tudi kranjski deželni odbor plača polovico stroškov.

(Izpred porotnega sodišča.) Ves drugačen značaj, kakor prva včeraj omenjena obravnava, je imela 10. marca druga obravnava. Tam prisiljeno zločinstvo, rekli bi, velika nesreča, tukaj prekanjena in premišljena hudobija iz napuha življenja, poželjivosti oči itd. Zagovarjati se je imela mlada deklica Jovana Sedevčič. 10. oktobra 1886 je ukradla svoji gospodinji Jovani Winkelhoferjevi v Stabu, kjer je bila natakarica, iz zaprte skrinje 380 gold. Skrinjo je odprla z nožem. Ona pa trdi, da je ukradla le 180 glđ. Te denarje je pognala v Ljubljani, nakupila si raznih reči, in ko so jo prijeli, imela je le še malo ukradenega denarja. Tudi je njenega ljubljence imela seboj, da ji je pomagal zapravljati. Sodnik jo je vprašal, je li pripravljena poravnati in povrniti škodo? Bila je pripravljena vse povrniti, le tistega ne, kar je dragemu kupila, češ, to je iz svojega kupila. Na to glasen smeh med poslušalci, katerim so take obrav

